

ων διά την οικονομικήν και πολιτικήν των ἀπελευθερωσιν».

Κ' εἴπειτα τὸ Κόμμα, πού ἐμεῖς ἀναγνωρίζουμε ὅλες τὶς προσπαθείαις του γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ ἀγῶνα, δὲν ἔχει ἀναγράψει στὸ πρόγραμμά του τὴ Δημοτική; Αὐτοῦ;

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ σήμερ' αὔριο ἓνα βιβλιαράκι περιεργότατο, πού θὰ διαβαστεῖ ἀχόρταστα. Ὁ τίτλος του: «*Ἡ ζωὴ μὴ δία τοῦ Ἀριστείου*», καὶ συγγραφέας του ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος. Αὐτὸ σώνει γιὰ νὰ μᾶς πεῖ τί γλέντια πρέπει νὰ περιμένουμε.

ΔΥΟ ΜΑΤΑΚΙΑ.....

Δυὸ ματάκια μὲ κοίταξαν
Καὶ τὸ νοῦ μου μοῦ πῆραν.
Τὰ ματάκια βασίλευσαν
Στὸ σκοτάδι ἀχνογύραν.

Μιὰ θραδιά μοῦ σθηστήκανε
Σὰ μικρὰ νεκροκέρια.
Πρὸς τὰστέρια πετάξανε
Καὶ τοὺς γίνηκαν ταῖρια.

Τὰ ματάκια μὲ κοίταξαν
Τῆ στιγμῇ πού σθηστήκαν.
Τὰ ματάκια τῆς δάκρυσαν
Στὸ σκοτάδι σὰν μπῆκαν.

Τώρα κλαίγω μονάχος μου
Συντροφιά ἔχω τὸν πόνο.
Καὶ τὰ δάκρια μου στᾶζουνε
Σὰ δροσοῦλα ἀφ' τὸν κλῶνο.

Δυὸ ματάκια μὲ κοίταξαν
Καὶ τὸ νοῦ μου μοῦ πῆραν.
Τὰ ματάκια βασίλευσαν
Στὸ σκοτάδι ἀχνογύραν.

Χιος

Α. ΛΟΪΖΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ρηθῆι πὼς μὲ τὸ θάνατο τοῦ Ν. Πολίτη ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστῆμη ἀδυνατίζει κ' ἡ ἐπιστημονικὴ ἐμφάνιση τοῦ τόπου μας παρουσιάζεται τώρα ἰσχνότερη. Ἔτσι, σὲ λίγον καιρὸ, ὅταν ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου μας θὰ καταντήσῃ ἓνα ἀπλό συνηθισμένον γυμνάσιον, πού δὲ θὰ μπορεῖ οὔτε μὲ τάντιστοιχα Εὐρωπαϊκὰ νὰ συγκριθῆι, κατακυλώντας ἀπὸ τὸ σημεῖον, ὅπου τὴν εἶχανε ἀνεβάσει μερικοὶ ἐπιστήμονες τῆς περιωπῆς τοῦ Πολίτη, ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ συγκληθῆι κ' ἡ Πολιτεία καὶ νὰ νιώσῃ τί πρέπει νὰ κάνει γιὰ τὸ ἀνάθεμα τοῦ Πανεπιστημίου σὸ ὕψος πού πρέπει νὰ βρῆσκαται ἓνα τέτοιο ἴδρυμα. Ὁ Πολίτης δούλεψε γιὰ νὰ διατηρήσῃ σ' ἐπιστημονικὴ περιωπῇ τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ ἂν ἡ πανεπιστημιακὴ διδασκαλία του, μὲ ὅλη τὴ σοφία τοῦ δασκάλου, δὲ στάθην γενικὰ τόσο καρποφόρα γιὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν μαθητῶν του, ἴσως ἀπὸ ἑλληνικῆς κάποιαν μεθοδικῆς τάξεως, μὰ ἡ ἐπιστῆμη, δὲν μποροῦμε νὰ τὸ ἀρνηθῶμε, πὼς πολλὰ χρωστᾷ

στὸν ἄνθρωπον αὐτόν, πού τῆς ἀφιέρωσε ὅλον του τὴν ζωὴν μ' ἓνα θρησκευτικὸν φανατισμὸν, πού ἔκανε καὶ τὴν μούσα τοῦ Παλαμᾶ νὰ σκύβῃ εὐλαβικὰ μπροστά του. Ὁ Πολίτης εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς θεμελιωτῆς τῆς λαογραφίας στὸν τόπον μας, μιᾶς ἐπιστῆμης ἀγνωστῆς στὴν ἐποχὴν του, πού αὐτὸς τὴν καλλιέργησε καὶ τὴν ἀνάδειξε σὲ βαθμὸν πού νὰ προκαλέσῃ καὶ τῶν ξένων σοφῶν τὴν προσοχὴν. Ὑπῆρχανε βέβαια καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν Πολίτη πολλοὶ πού ἀγαποῦσαν νὰ μαζεύουνε λαογραφικὸν ὕλικόν, παραδόσεις, παραμυθίας, ἤθη, ἔθιμα καὶ τὰ ὅμοια. Μὰ τὸν τρόπον τῆς ἐπιστημονικῆς περισυλλογῆς, τῆς κατάταξης καὶ ἐξηγήσεως τοῦ ὕλικου, πρῶτος ὁ Πολίτης τὸν δίδαξε. Τὴν ἐρευνητικὴν καὶ δίχως ἐπιστημονικὸν σκοπὸν ἀσχολίαν, διαδέχθηκε ἡ συστηματικὴ, ἡ μεθοδικὴ δουλειὰ τοῦ σοφοῦ λαογράφου πού ξαίρει τί ζητᾷ. πὼς νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ γιὰ ποῖον σκοπὸν νὰ τὸ ζητήσῃ. Σκοπὸς τῆς λαογραφίας νὰ χύσῃ φῶς ἐκεῖ ὅπου δὲ φτάνει τὸ μάτι τῆς ἱστορίας, νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν, νὰ διαφωτίσῃ τὸ χαρακτήρα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ, διαλύοντάς τὸ σκοτάδι πού σκεπάζει τὸ μυστήριον τῆς καταγωγῆς του, τῆς ἐξέλιξής του, τῆς ἐπιμειξίας του μὲ ἄλλους λαούς, πού στὸν ἱστορικὸν του δρόμον ἔτυχε νὰ ρθεῖ σὲ κάποια σχέση μὲ τὸν λαόν. Δίνοντας ἢ παίρνοντας ἀπὸ αὐτοὺς κάτι ἀπὸ τὴν ψυχὴν τους. Γιὰ τὶς ἐπιμειξίες καὶ τὰ σταυρώματα τῶν λαῶν, ἡ λαογραφία καὶ ἡ γλωσσολογία εἶναι ἀπὸ τοὺς πολιτικότερους παράγοντας. Ἔτσι, ἐκεῖ ὅπου ἐπικρατοῦσε ἡ ἀπλὴ πατριωτικὴ φαυλαταρία, ὁ Πολίτης ἔφερε τὸ φῶς τῆς ἐπιστῆμης· ἤθη καὶ ἔθιμα, μῦθοι νεώτεροι, ἀποδείχθηκε πὼς ἔχουνε ἀμείση σχέση μὲ τὰ παλαιὰ, καὶ γενικὰ, πὼς ὁ σημερινὸς Ἕλληνας μὲ τὸν λαόν, μὲ ὅλον τὸ ἀνακάτωμα τῶν φυλῶν πού περᾶσαν ἀπὸ πάνω του καὶ κάτι βέβαια ἀφήσανε, ἀπομένει πάντα μιὰ φυλὴ καθαρὴ, διατηρώντας ὅλα τὰ κύρια γνωρίσματά της. Ἔτσι, μὲ τὴν μελέτην τοῦ βίου τῶν νεώτερον Ἑλλήνων, ὁ Πολίτης ἔρχεται μοιραῖα σὲ σχέση καὶ μὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Ἡ ἀπόδειξις, πὼς ὁ σημερινὸς Ἕλληνας λαὸς στέκεται ἓνας λαὸς πού ἔχει τὴν καταγωγὴν του ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας μὲ μιὰ φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν καὶ ὄχι διαφθορά, ὅπως ἀβασάνιστα ὑποστηρίζει ἡ ἐπιπολιτικὴ τῶν ἀνιστόρητων, ἤρθε σὰν ἀπόδειξις πὼς καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ σημερινοῦ Ἕλληνικοῦ λαοῦ δὲν μπορεῖ νὰ νὰ εἶναι διαφθορὰ παρὰ φυσικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀρχαίας γλώσσας. Ἔτσι, καὶ μόνο ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῆ, ὁ Πολίτης στέκεται σὰν ἓνας ἀπὸ κείνους πού σταθῆκανε οἱ μεγάλοι στιλοβάτες τοῦ δημοτικισμοῦ. Μὰ οἱ ὑπερσίες του πρὸς τὴν δημοτικιστικὴν ἰδέαν εἶχανε χαρακτήρα ἕμμεσο. Ὁ Πολίτης, πού ἀναγνώριζε τὴν φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν τοῦ βίου τῶν νεωτερον Ἑλλήνων, δὲν μποροῦσε βέβαια νὰ ἀρνηθῆι τὴν δημοτικιστικὴν ἰδέαν. Καὶ τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τὴν ἀναγνώρισε, καὶ μὲ ὅλες τὶς τιμὰς πού τῆς ἀνήκουσε, τὴν παρουσίασε πολλὰς φορὰς πού ἔτυχε νὰ γίνῃ εἰσηγητῆς φιλολογικῶν διαγωνισμῶν. Μὰ καὶ ἀντίκρου στὰ πρόσωπα τῶν κορυφαίων δημοτικιστῶν στάθην πάντα μὲ εὐλάβειαν. Μὰ συστηματικὰ, ἄμεσα, δὲ βῆθη νὰ ἀγωνιστῆι γιὰ τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν. Καὶ εἶδαμε καὶ τὸ ἀπροσδόκητον, πού τὴν πύξιν καὶ ἀπογοήτευσιν στάλαξε στὴν ψυχὴν μας, ὅταν κάποιος, σὲ μιᾶ δημοσιογραφίᾳ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 Ξυδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:
 Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & Σίαν Σοφοκλέους 3, ΠΕΤΡΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα

δρ. 25	το χρόνο.
» 13	το εξάμηνο.
» 7	το τρίμηνο.
£ 1	το χρόνο
£ 0,10	το εξάμηνο
\$ 5	το χρόνο
\$ 3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕ με δλη μας την ευχαρίστηση τη «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ» στις στήλες μας. Δημοσιεύουμε τανακωνθέντα της και είμαστε προθυμότατοι, αφού αυτό είναι και το πρόγραμμά μας, να δημοσιεύουμε κι ό,τι ποίημα ή λογοτέχνημα, όπωσδήποτε που να υποφέρεται, μās στείλουν τα μέλη της. Έχουμε λοιπόν και κάθε δικαίωμα να πούμε μερικές αλήθειες στα καλά παιδιά. Και πρώτα πρώτα να νιώσουν τη μεγάλη βάρη παίρνουν άπάνω τους — όχι να συνεχίσουν τη μούχλα της περασμένης «Φοιτητικής Συντροφιάς», μα να δημιουργήσουν κάτι δικό τους, ζωντανό, τίμιο, «βιώσιμο». Κάτι τελοσπάντων που να μ πο ρ ο ύ ν ε νάν το παραδώσουν και στην Ιστορία, και σε κείνους που θάρθουν αύριο να τους διαδεχτούν. Όχι μικροφιλοδοξίες για όφίτσια και γι' άκαρπα περιοροτήματα. Όχι όνειρα κλούβια να βγάλουμε περιοδικό δικό μας και να δούμε τυπωμένα τόνμα μάς και τις άνοησίες μας. Δουλιά. Προπαγάντα και δουλιά. Με λόγια, με προσούρες, με ό,τι μέσα μπορούνε να βάλουνε σ' ένεργεια. Αυτό νάναι τόνειρό τους, αυτό ό σκοπός τους, αυτό ή φιλοδοξία τους. Ν' απλώσουνε μέσα στο Πανεπιστήμιο τη δημοτικιστική ιδεολογία και κάθε άλλη νεωτεριστική και άνθρωπιστική ιδεολογία. Νά γίνουν, όπως λένε κ' οι δασκάλοι, «φορείς των νέων ιδεών».

ΣΗΜΕΡΑ που το κομματικό Πιπέριμ «άνασκάπτεται» και μέσα από τα παλιοντολογικά του πετρώματα ξεπροβάλλει το Μαιμούδ της Καθαρεύουσας, ή «Φοιτητική Συντροφιά» πρέπει νάνασκουμπωθεί και να χτυπήσει το προκατακλυσμαίο τέρας κατακέφαλα κι απ' όλες τις μεριές. Αυτό που γίνεται σήμερα, μās έπεισε πώς ένα κόμμα πολιτικό, όσο τεράστια δύναμη κι αν διαθέτει, είναι άνέκανο να επι-

βάλει μια ιδεολογία. Οι ιδεολογίες επιβάλλουν. δέν επιβάλλονται. Αυτό, βλέπετε, έγινε και με τη δημοτικιστική ιδεολογία. Αυτό που διαχειρίστηκαν το Ζήτημα, που το είπανε ζήτημά ΤΟΥΣ, κάνανε μια τρύπα στο νερό, γιατί ζήτησαν να κάλουνε με Νόμους, ό,τι είχανε χρέος ν' άρτίσουνε νάρθει μοναχό του, φυσιολογικά, με προπαγάντα, με φώτισμα όχι μόνο του δασκαλικού κόσμου, μα και του φοιτητικού, και του λαού γενικά. Έχανε στα χέρια τους όλα τα μέσα για να φωτίσουν το λαό, να τον κάλουνε ν' αγαπήσει το ζήτημα, νάν το θεωρήσει δικό του, και να ζήτησει, ό ίδιος ό λαός, την επιβολή του. Μονάχα έτσι θα λυθεί το Γλωσσικό ζήτημα, κ' ή χτεσινή άποτυχία άς μās γίνει μάθημα σήμερα. Ό κομματικός λυτρωμός του Λαού, θα λύσει και το Γλωσσικό ζήτημα, και κανέναν άλλος. Νά, στάδιο πλατύ δράσης για τη «Φοιτητική Συντροφιά». Έχει τα κότσια να μπει σε τέτιον άγώνα; Καρδιά κ' έμπρός! Δέν τ'άχει; Άς τραβήξει παρόμερα, κι άς αφήσει λύτερο το δρόμο στην «Έκωση των σοσιαλιστών φοιτητών και σπουδαστών της Ελλάδας». Ό λαϊκός Γήταυρος ξερχεται. Άς άφουγγραστεί ή «Φοιτητική Συντροφιά» το μούγκρισμά του.

ΔΕ ζητούμε να υποτάξουμε το Σοσιαλισμό στο Δημοτικισμό, όπως με μικρόλογο ύφος μās κατηγορεί ό «Εργατικός Άγών», άπαντώντας σε όσα γράψαμε για την άδιαφορία και περιφρόνηση που φαίνεται να δείχνει το Κομμουνιστικό κόμμα προς τη δημοτική γλώσσα. Μα δέν μπορούμε και να καταλάβουμε πώς μπορεί να χωριστούνε οι δυό αυτές ιδεολογίες και πώς μπορεί ό Έλληνικός σοσιαλισμός να πραγματοποιήσει το σκοπό του δίχως να μεταχειριστεί για όργανο στον άγώνα του τη Δημοτική. Άν ή καθαρύουσα σημαίνει πνευματική σκλαβιά, το όργανο της άπελευτέρωσης του λαού από τα νύχια της δέν μπορεί να είναι άλλο, παρ ό Δημοτική, που θα την πάρει στα χέρια του ό σοσιαλισμός και θα τη χρησιμοποιήσει για όπλο. Νά πολεμούμε την καθαρύουσα με την καθαρύουσα είναι πράμα δξύμωρο και μ' αυτό άλλο δέν κάλουμε, παρ ό να δένουμε πιο σφιχτά τα δεσμά του λαού. Μα φαίνεται πώς το Κομμουνιστικό κόμμα, αν κρίνουμε από την άπάντηση που μās δίνει, δέ δίνει την ανάλογη σημασία στο ζήτημα της γλώσσας, και πιστεύει πώς τη δουλειά του είναι εύκολο να τηνε φέρει σε τέλος και με την καθαρύουσα. Λυπούμαστε για την αντίληψη αυτή και τονίζουμε τη διαμαρτυρία μας. Πολύ τενη ιδέα πρέπει να έχει κανείς για το σοσιαλισμό, για να υποστηρίξει τέτοια ιδέα. Άν ό σοσιαλισμός υπόσχηται το οικονομικό και πολιτικό ξεσκάδωμα, ό Δημοτικισμός σίγουρα θα μās φέρει το πνευματικό. Χωρίς να είναι άνάγκη να υποταχτεί ό Σοσιαλισμός, δέ θα μπορούσει να νικήσει ά δέ χρησιμοποιήσει τη δημοτική γλώσσα. Κ' έπειτα, ποιόν πρέπει να πιστεύουμε; Τόν «Εργατικό Άγώνα» με τις παράδοξες αυτές θεωρίες του, ή το «Ριζοσπάστη», που σ' ένα δυνατό άρθρο του της περασμένης Κυριακής γράφει τάκόλουθα; «Διά τούτο το γλωσσικόν και εκπαιδευτικόν ζήτημα έθεωρήσαμεν πάντοτε υπόθεσιν του έργαζομένου λαού, συνθεδεμένην άρρηκτως με τον άγώνα των εργαζομένων τάξε-